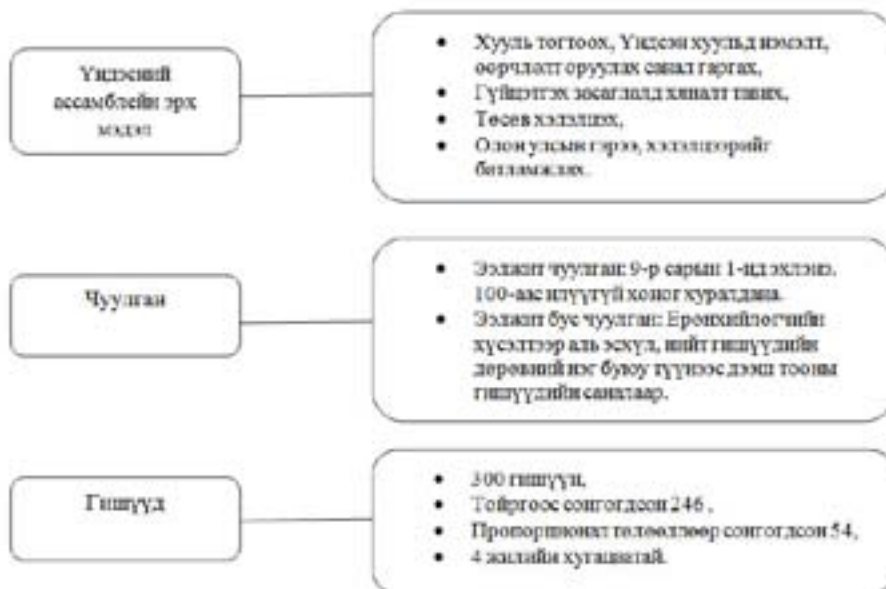

БҮГД НАЙРАМДАХ СОЛОНГОС УЛСЫН ҮНДЭСНИЙ АССАМБЛЕЙН АЖЛЫН АЛБАДЫН ТУХАЙ (ЛАВЛАГАА МЭДЭЭЛЭЛ)

Р. Хатанбаатар, Ц. Товуусүрэн, А. Пагма

Нэг. БНСУ -ын Үндэсний ассамблей

Үндэсний ассамблейн эрх мэдэл

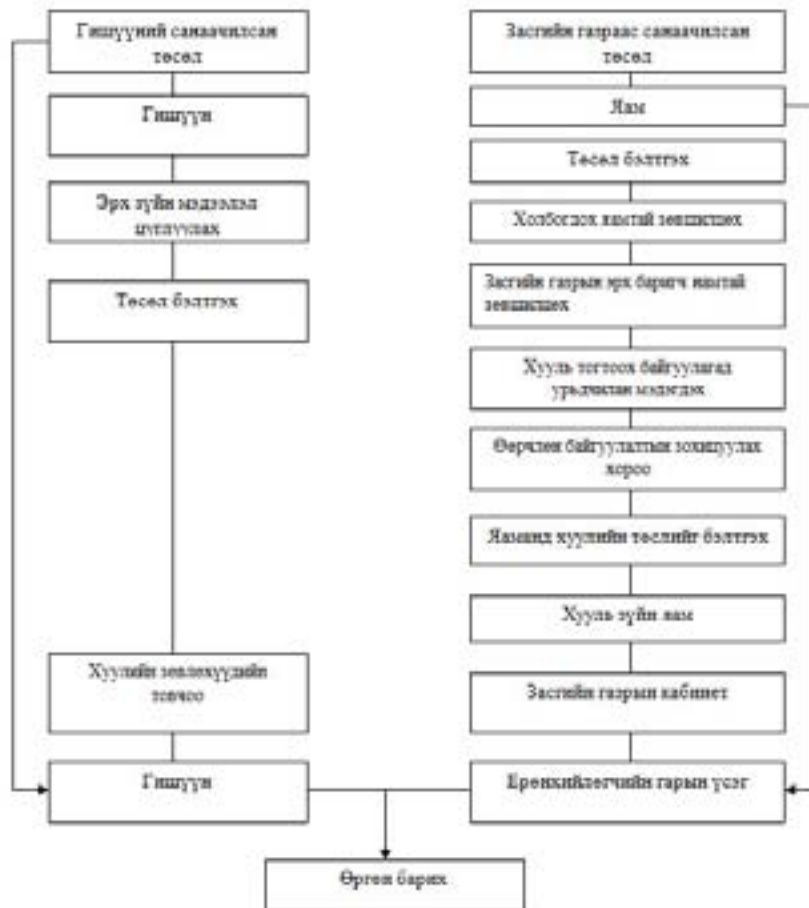
Үндэсний ассамблейн зохион байгуулалт

Хууль санаачлагч

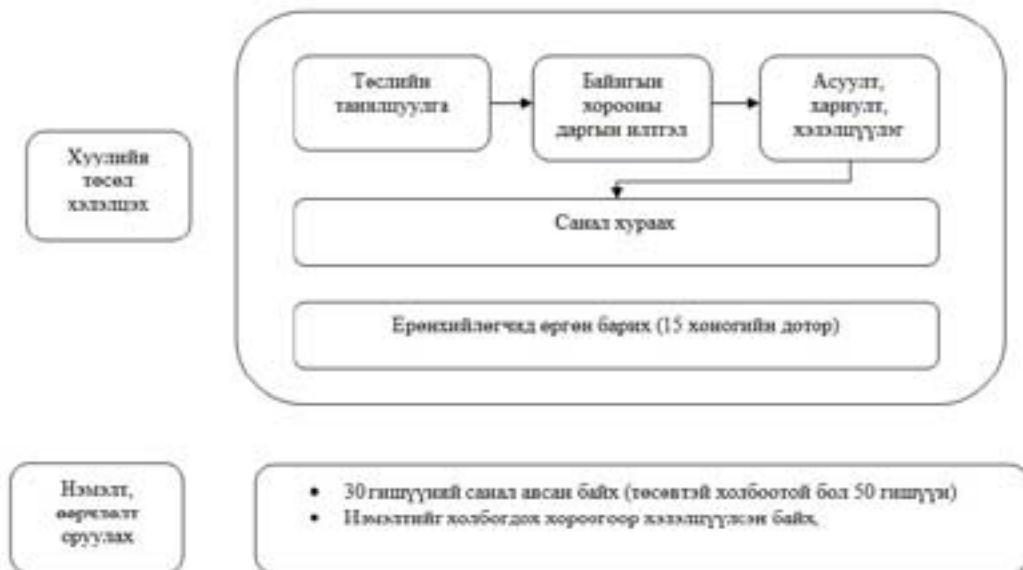
Хууль тогтоох үйл ажиллагааны урьдчилсан шат

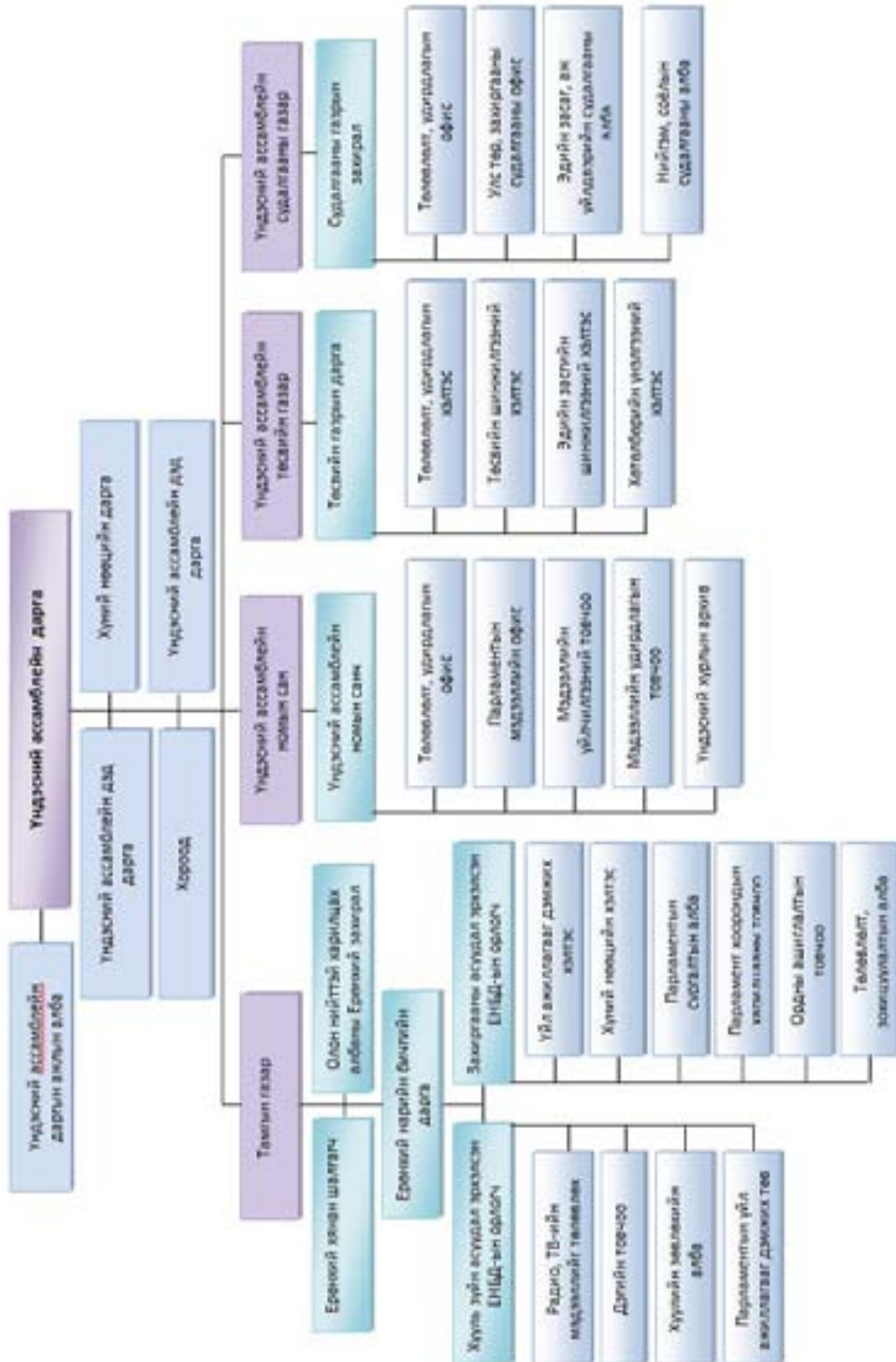

Хуулийн төслийг Хороодоор хэлэлцэх

Нэгдсэн чуулгаар хуулийн төсөл хэлэлцэх

Хоёр. БНСУ-ын Үндэсний ассамблейн ажлын албад

Үндэсний Ассамблейн даргын удирдлаганд ажилладаг парламентын ажлын албад:

I. Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын Үндэсний Ассамблейн Тамгын газар

Үндэсний Ассамблейн хууль тогтоох үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх, төсөв, бүртгэл тооцоог хянах, зохион байгуулах болон захиргааны үйл ажиллагааг удирдан явуулах зорилгоор Үндэсний Ассамблейд Тамгын газрыг байгуулна. (Үндэсний Ассамблейн тухай хуулийн 21 дүгээр зүйл)

Ерөнхий нарийн бичгийн даргыг Үндэсний Ассамблейн анхдугаар чуулганаар Үндэсний Ассамблейн дарга намын бүлгүүдтэй зөвшилцөн томилно. Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нь Тамгын газрыг удирдах ба Үндэсний Ассамблейн даргын хяналт дор Үндэсний Ассамблейн Дэгийн мөрдөлтөд хяналт тавина. (Үндэсний Ассамблейн тухай хуулийн 21 дүгээр зүйл)

Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нь хоёр орлогчтой байна. Ерөнхий нарийн бичгийн даргын нэг орлогч нь хууль тогтоох үйл ажиллагааны эрхлэх асуудлын хүрээнд танхим, хороод, гишүүдийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх, нөгөө орлогч нь захиргааны үйл ажиллагааг эрхлэх асуудлын хүрээнд төлөвлөлт, төсөв, хүний нөөц, парламент хоорондын харилцаа, сургалт, олон нийтэд мэдээлэл өгөх, ерөнхий үйлчилгээний зэрэг асуудлыг тус тус хариуцна.

Үндэсний Ассамблейн тухай хуулийн 21 дүгээр зүйл. Үндэсний Ассамблейн Тамгын газар

- 1) Хууль тогтоох, төсвийн хяналт шалгалтыг гүйцэтгэх, санхүүгийн төлбөр тооцоо хийх зэрэг үйл ажиллагаанд туслалцаа үзүүлэх, түүнчлэн Үндэсний Ассамблейн захиргааны ажлыг удирдан явуулах зорилгоор Үндэсний Ассамблейд Үндэсний Ассамблейн Тамгын газрыг байгуулна.
- 2) Үндэсний Ассамблейн Тамгын газрыг Ерөнхий нарийн бичгийн дарга тэргүүлэх бөгөөд бусад шаардлагатай төрийн албан хаагчид ажиллана.
- 3) Ерөнхий нарийн бичгийн даргыг нам, бүлгүүдийн төлөөлөгч гишүүдтэй зөвлөлдөн, Үндэсний хурлын чуулганаар хэлэлцүүлэн Үндэсний хурлын дарга томилж, чөлөөлнө.
- 4) Үндэсний Ассамблейн даргын хяналт дор Ерөнхий нарийн бичгийн дарга Үндэсний Ассамблейн үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлуудад хяналт тавьж, Тамгын газрын албан хаагчдыг удирдлага зохион байгуулалтаар хангаж ажиллана.
- 5) Үндэсний Ассамблейн Тамгын газар нь Үндэсний Ассамблейн гишүүд болон хороодын хүсэлтийн дагуу хууль тогтоох, төсвийн хяналт шалгалт, санхүүгийн төлбөр тооцоо хийх зэрэг Үндэсний Ассамблейн үйл ажиллагаанд шаардлагатай үйлчилгээ болон материал хэрэгслээр ханган ажиллана.

- 6) Ерөнхий нарийн бичгийн дарга болон түүний эрх олгосон албан хаагчид нь 5 дахь хэсэгт заасан хороодын хүсэлтийн дагуу аливаа асуудалд Ерөнхий нарийн бичгийн даргын хяналт дор тайлан, тайлбар хийнэ. Түүнчлэн Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нь Үндэсний Ассамблейн даргын зөвшөөрөлтэйгөөр Засгийн газар, захиргааны агентлагууд болон бусад газруудаас шаардлагатай баримт материалыг гаргуулан авч болно.

Энэ хуульд зааснаас бусад Үндэсний Ассамблейн Тамгын газрын үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлыг хууль тогтоомжийн бусад актаар зохицуулна.

II. Парламентын төсвийн шинжилгээний алба

Судалгаанаас үзэхэд, сүүлийн үед парламентын төсөв хэлэлцэх чадавхийг сайжруулахад бусад орнууд ихээхэн анхаарч байгаа нь харагдаж байна. Хууль тогтоох байгууллагын зүгээс шаардлагатай бол өргөн барьсан төсвийн төсөлд өөрчлөлт оруулах, эрх бүхий зарим байгууллагыг төсвийн хувьд Засгийн газраас хараат бус байлгах, улс орныхоо хөгжлийн бодлого, тэргүүлэх чиглэлд нийцүүлэх үүднээс төсвийн төсөлд дүн шинжилгээ хийх, төсвийн судалгаа шинжилгээ болон хэлэлцүүлэгт бэлтгэх үйл ажиллагаа, төсөв батлагдсаны дараахь хяналт шинжилгээ зэрэг функциональ үйл ажиллагаануудыг тодорхой бүтцийн нэгжүүдээр дамжуулан хэрэгжүүлдэг байна.

Тухайлбал, парламентыг төсвийн талаар хараат бус мэдээлэл, шинжилгээгээр хангах чиг үүрэг бүхий бие даасан албад нь Бельги, Канад, Унгар, Солонгос, Нидерландад Парламентын төсвийн алба (PBO - Parliamentary Budget office), Австри, Шведэд Fiscal Council, АНУ-д Конгрессийн төсвийн алба (CBO- Congressional budget office) зэрэг нэртэйгээр, томоохон бүтэцтэйгээр ажилладаг байна. Эдгээр төсвийн шинжилгээний байгууллагуудад макро эдийн засгийн шинжээч, татварын шинжээч, төсвийн шинжээч, Засгийн газар хариуцсан шинжээч, тойрог хариуцсан шинжээч, аналитик шинжээчид, программ хангамж, мэдээлэл технологи хариуцсан ажилтан зэрэг төрөл бүрийн мэргэжилтнүүд ажилладаг.

Парламентын төсвийн алба (Parliamentary Budget office) нь парламентыг төсвийн хэлэлцүүлэгт бэлтгэх үүрэгтэй. Парламентын төсвийн алба нь Засгийн газрын төсөвт хяналт тавих, парламентыг үндэслэл тооцоо бүхий мэдээллээр хангахуйц хэмжээний чадавхи нөөцтэй, хараат бус байх ёстой. Бүтэц, харьяалалын хувьд парламентын ажлын албаны бүтцэд, судалгааны албаны бүтцэд, эсхүл ажлын албанаас тусдаа бие даасан хэлбэртэй байна. (PBO, CBO, Fiscal council)

БНСУ -ын парламентын Төсвийн алба нь Үндэсний ассамблейн тухай хуулийн 22 дугаар зүйл, Үндэсний ассамблейн Төсвийн албаны тухай хуулийн дагуу 2003 онд байгуулагдсан. Үндэсний ассамблейн Төсвийн алба нь Үндэсний ассамблейн даргын шууд удирдлаган дор ажилладаг. Тус газар нь төсөв, төрийн сан, санхүүгийн менежмент, санхүү, бүртгэлийн асуудлаар судалгаа, дүн шинжилгээ хийх, дүгнэлт гаргах чиг үүрэгтэй. (Үндэсний Ассамблейн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэг)

Төсвийн газар нь төсвийн тухай хуулийн төслийг судлах, анализ хийх, төсвийн болон сангуудын хөрөнгийг зарцуулахтай холбоотой хуулиудын төслийн нэгдсэн дүнд анализ хийх, төрийн болон макро эдийн засгийн талаарх санхүүгийн чиг хандлагыг судлах, мэдээ гаргах, задлан шинжилгээ хийх, томоохон хэмжээний нийтийн төслүүдэд үнэлгээ өгөх, төрийн урт болон дунд хугацааны санхүүгийн үнэлгээ хийх, Үндэсний хурлын гишүүд болон хороодоос ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу дүн шинжилгээ хийх зэрэг ажлыг хариуцан гүйцэтгэнэ.

Үндэсний Ассамблейн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэг. Үндэсний Ассамблейн

Төсвийн газар

- 1) Төсвийн төлбөр тооцоо, улсын сан, санхүүгийн менежменттэй холбогдох асуудалд судалгаа, анализ, үнэлгээ хийх, түүнчлэн парламентын үйл ажиллагаанд туслалцаа үзүүлэх зорилготойгоор Үндэсний Ассамблейн Төсвийн газрыг байгуулна.
- 2) Үндэсний Ассамблейн Төсвийн газар нь дарга, бусад шаардлагатай төрийн албан хаагчидтай байна.
- 3) Үндэсний Ассамблейн Төсвийн газрын даргыг Танхимын Удирдлагын хороо / House Steering Committee/-той зөвшилцсөнөөр Үндэсний Ассамблейн дарга томилж, чөлөөлнө.

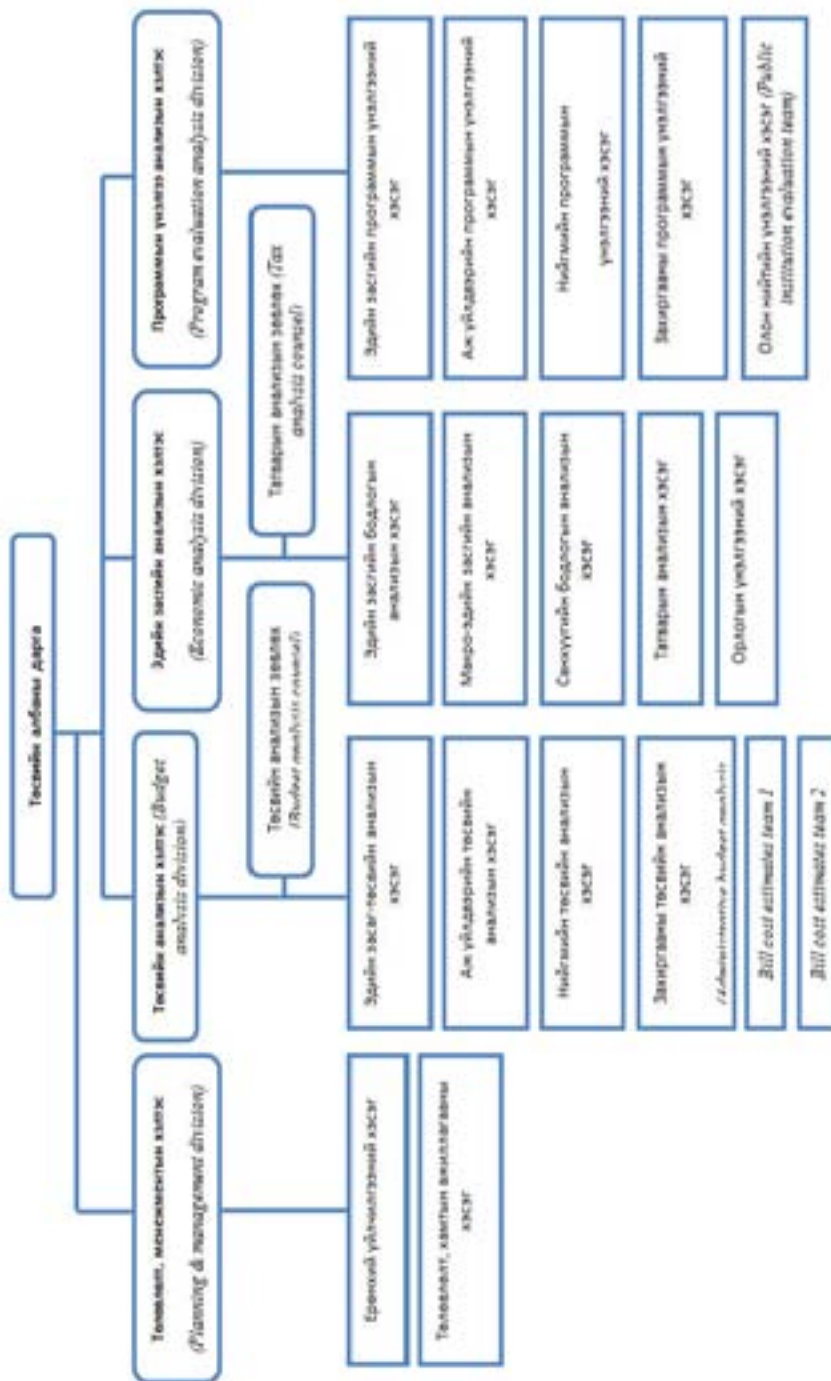
Энэ хуульд зааснаас бусад Үндэсний Ассамблейн Төсвийн газрын үйл ажиллагаатай холбогдох асуудлыг хууль тогтоомжийн бусад актаар зохицуулна. Үндэсний ассамблейн Төсвийн алба нь Үндэсний ассамблейн Төсвийн албаны тухай хууль болон Төсвийн албаны дүрмийн дагуу үйл ажиллагаа явуулдаг.

Чиг үүрэг: Төсвийн албаны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлд заасны дагуу Төсвийн алба нь улсын төсвийн тайлан гаргаж, мөнгөн хуримтлал болон төсөв санхүүгийн зарцуулалттай холбоотой дараах ажил үүргийг гүйцэтгэнэ:

- Төсвийн төсөл, тайлан гаргах, мөнгөн хуримтлалын хэрэглээний төлөвлөгөөний төсөл болон мөнгөн хөрөнгийн тайлан гаргахад шаардлагатай судалгаа, анализ хийх
- Төсөв болон мөнгөн хөрөнгийн хэлбэр, арга хэмжээ, дагалдах дүрэм журмын төсөл, хуулийн төсөлд холбогдох хэрэгцээт зардлыг тооцох
- Улсын эдийн засгийн байдал, макро эдийн засгийн чиг хандлагын анализ болон хэтийн төлөвийг прогнозлох
- Улсын дунд болон урт хугацааны эдийн засгийн хэрэгцээ шаардлагын талаар анализ хийх

Үндэсний ассамблейн хороо болон Үндэсний ассамблейн гишүүдийн хүсэлтээр судалгаа, анализ хийх.

БНСУ-ын Үндэсний ассамблейн Төсвийн албаны бүтэц

Тус хэлтэс нь Төсвийн албаны бусад хэлтсүүдэд дэмжлэг туслалцаа үзүүлдэг бөгөөд төсөв болон санхүү, хүний нөөц, мэдээллийн нөөцийн менежмент, номын сангийн үйлчилгээг

гүйцэтгэдэг. Төсвийн анализын хэлтэс: Тус хэлтэс нь дотроо зургаан хэсэгт хуваагдана. Хэлтэс нь:

- Төсвийн төлөвлөгөө болон нөөцийн үйл явцын төлөвлөгөө, төсвийн гүйцэтгэлийн үр дүн болон нөөцийн гүйцэтгэлд дүн шинжилгээ хийх
- Төсөв болон нөөцийн тооцоонд зориулан үнийн үнэлгээ болон дүгнэлт гаргах зэрэг чиг үүрэгтэй.

Эдийн засгийн анализын хэлтэс:

Хэлтэс нь 5 хэсэгт хуваагдах бөгөөд татварын анализын зөвлөх туслалцаа үзүүлнэ. Хэлтэс нь:

- Макро эдийн засаг, худалдаа болон үндэсний санхүүгийн бодлогод анализ хийх, урьдчилсан таамаглал гаргах
- Эдийн засгийн бодлогын анализ, санхүүгийн нэгдсэн тайлан гаргах
- Үндэсний өр зээл, орлого болон татварын системд дүн шинжилгээ хийх
- Орон нутгийн болон олон улсын санхүүгийн системийн судалгаа хийх зэрэг чиг үүрэгтэй.

Программын үнэлгээ анализын хэлтэс:

Хэлтэс нь 5 хэсэгт хуваагдана. Хэлтэс нь:

- Үндэсний чухал программуудын үнэлгээ болон анализ
- Үндэсний чухал программуудын хэрэгжилтийн үнэлгээ, мониторинг
- Үндэсний чухал программ болон дунд хугацааны санхүүгийн эрэлт хэрэгцээний үнэлгээ, анализ
- Төсвийн илүүдэл зардлын төлөв байдлын үнэлгээ, анализ
- Олон нийтийн байгууллагуудын менежмент болон гүйцэтгэлийн программ, төсвийн тайлан, Засгийн газраас олон нийтийн байгууллагуудад олгосон төсвийн үнэлгээ, анализ хийх зэрэг чиг үүрэгтэй.

III. Үндэсний Ассамблейн номын сан

Үндэсний ассамблейн номын сан нь 1952 онд байгуулагдсан ба 1988 онд Үндэсний ассамблейн номын сангийн тухай хууль дахин шинээр батлагдан тус номын сан Үндэсний ассамблейн бие даасан нэгж болсон байна.

Номын сан нь ном, хэвлэл, байгалийн болон нийгмийн шинжлэх ухааны эх сурвалжуудыг цуглуулах, парламентын хууль тогтоох болон хяналтын үйл ажиллагаанд шаардлагатай тоо баримтуудыг гаргах, задлан шинжлэх, эмхэтгэх, цуглуулах ажлыг гүйцэтгэхээс гадна эдгээр эх сурвалжийг олон нийтэд хүртээмжтэй байлгах үүрэгтэй.

Ассамблейн тухай хуулийн 22 дугаар зүйл. Үндэсний Ассамблейн номын сан

- 1) Үндэсний Ассамблейн хууль тогтоох үйл ажиллагаанд шаардлагатай ном товхимол, хууль тогтоомжийн талаарх материалаар хангах зорилгоор Үндэсний Ассамблейн номын санг байгуулна.
- 2) Үндэсний Ассамблейн номын сан нь дарга болон номын сангийн бусад албан хаагчидтай байна.
- 3) Үндэсний Ассамблейн номын сангийн даргыг Танхимын Удирдлагын хороо / House Steering Committee/-той зөвшилцсөнөөр Үндэсний Ассамблейн дарга томилж, чөлөөлнө.
- 4) Үндэсний Ассамблейн номын сан нь ном товхимол, номын санд хэрэгцээтэй

бусад материалыг цуглуулж, ангилан хадгалах ба Үндэсний Ассамблейн хууль тогтоох үйл ажиллагаанд номын сангийн үйлчилгээ үзүүлнэ.

Энэ хуульд зааснаас бусад Үндэсний Ассамблейн номын сангийн үйл ажиллагаанд холбогдох асуудлыг хууль тогтоомжийн бусад актаар зохицуулна. Хэдийгээр номын сан нь хууль тогтоох байгууллагын бие даасан нэгж боловч номын сангийн дарга нь номын сангийн төсвийн зарцуулалтын талаар Удирдлагын хороонд тайлагнах ёстой байдаг. Номын сан нь төлөвлөлт, удирдлагын офис, парламентын мэдээллийн офис, хуулийн номын сан, мэдээллийн үйлчилгээний товчоо, мэдээллийн удирдлагын товчоо, Үндэсний ассамблейн архив гэсэн хэсэгтэй ба эдгээр нь дотроо хэлтэс, албадтай юм.

Номын сан нь нийт 300 орчим ажилтантай, эдгээрийн тал хувь нь ахлах, туслах номын санчид, бусад нь судлаачид, захиргааны ажилтнууд, компьютерийн программист, конторын техник ажилтнууд ажилладаг. Түүнчлэн тус номын сан нь сонирхсон ажилтнуудад зориулан гадаад хэлний, компьютерийн сургалт, төрийн албан хаагчдын ёс зүйн асуудлаар семинар зохион байгуулдаг байна.

Үндэсний ассамблейн номын сан нь баялаг номын фондтой, нийт 3.453.050 нэгж ном, 4.798.753 дижитал фонд, 24.043 нэгж тогтмол хэвлэл, 1.002 сонингийн фондтой. Номын сан нь хэлэлцүүлгийн танхим, гишүүдийн уншлагын зал, сонин уншлагын зал, тогтмол хэвлэлийн зал гэх мэт нийт 15 уншлагын танхимтай.

IV. Үндэсний Ассамблейн судалгааны алба

2006 оны 12 дугаар сарын 26 -нд Үндэсний ассамблейн судалгааны тухай хууль батлагдаж, 2007 онд Судалгааны алба байгуулагджээ. 2010 онд тус албыг судалгааны 3 офис, удирдлагын 1 офис, 12 хэлтэс, 101 орон тоотойгоор өөрчлөн байгуулсан байна. Парламентын үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэхэд туслах зорилгоор хууль тогтоох болон бодлогын үйл ажиллагааны талаар судалгаа, шинжилгээ хийх, холбогдох мэдээлэл хайх, боловсруулах үүрэгтэй.

Судалгааны алба нь гишүүд, хороодоос ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу судалгаа, шинжилгээ хийнэ. Үндэсний Ассамблейн Судалгааны албаны үйл ажиллагааны журмыг Үндэсний Ассамблейн Судалгааны Албаны тухай хууль болон Үндэсний Ассамблейн хуулийн 22 - 3 дугаар хэсэгт зааснаар зохицуулдаг.

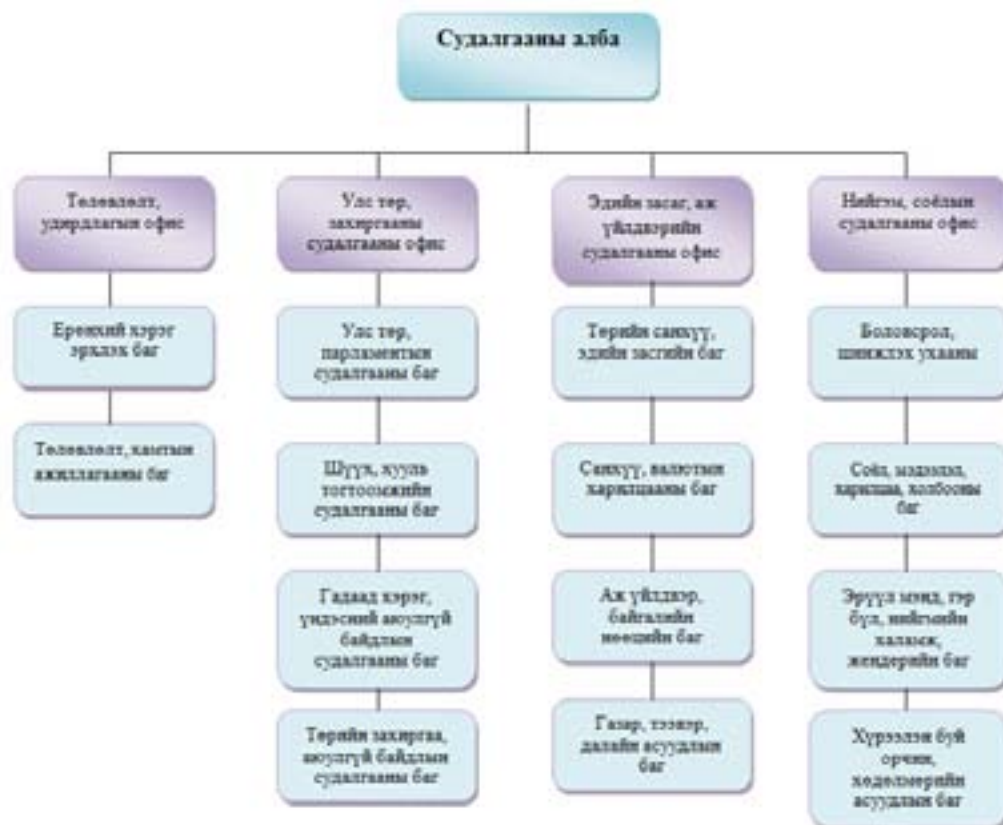
Үндэсний Ассамблейн Судалгааны албаны гол үйлчилгээ:

- Хороод болон парламентын гишүүдийн захиалгаар судалгаа, шинжилгээний ажил гүйцэтгэх
- Хууль тогтоох болон бодлогын асуудлаар судалгаа, шинжилгээ хийж, холбогдох мэдээллээр хангах
- Хууль тогтоох болон бодлогын асуудлаар мэдээлэл цуглуулах, боловсруулах, хүргэх
- Гишүүдийн судалгааны хэсгүүдийг мэдээллээр хангах
- Бусад улсуудын хууль тогтоох үйл ажиллагааны чиг хандлагад шинжилгээ хийж, холбогдох мэдээллээр хангана.

Үндэсний Ассамблейн Судалгааны алба нь гишүүдийн болон хороодын захиалгаар судалгаа, шинжилгээний ажлыг гүйцэтгэхдээ:

- ✓ Гишүүд болон хороодын хэрэгцээнд суурилан цаг хугацаанд нь, захиалагчийн шаардлагыг хангахуйц мэдээллийг бэлтгэж, хамгийн тохиромжтой хэлбэрээр захиалагчид хүргэх,

- ✓ Чанар сайтай мэдээллээр хангахын тулд үйл ажиллагааны процессийг стандартчилах, бусад экспертүүдтэй хамтран ажиллах, шинжлэх ухааны аргачлалыг ашиглах,
- ✓ Бүтээгдэхүүний үнэн зөв, бодит байдлыг хангахын тулд хяналтын хэвтээ болон босоо тогтолцоог ашиглах,
- ✓ Судалгааны нууцлалыг хангана.

Төлөвлөлт, удирдлагын офис.

1. Ерөнхий хэрэг эрхлэх баг. Боловсон хүчин, санхүү, ерөнхий асуудал, удирдлага, нийгмийн үйлчилгээний асуудлыг хариуцан ажиллана.
2. Төлөвлөлт, хамтын ажиллагааны баг. Төлөвлөлт, төсөв, олон нийттэй харилцах, сургалт, мэдээллийн удирдлага, судалгааны захиалгын бүртгэлийн асуудлыг хариуцан ажиллана.

Улс төр, захиргааны судалгааны офис.

1. Улс төр, парламентын судалгааны баг. Үндсэн хууль, парламент, улс төрийн нам, сонгууль, улс төрийн сангуудын судалгааг хариуцан ажиллана.
2. Шүүх, хууль тогтоомжийн судалгааны баг. Шүүх эрх мэдлийн асуудал, авилгатай тэмцэх, хүний эрх, шүүхүүд, эрх зүй, Үндсэн хуулийн шүүх, аудит, хяналт шалгалт, шударга өрсөлдөөний асуудлаарх судалгааг хариуцан ажиллана.
3. Гадаад хэрэг, үндэсний аюулгүй байдлын баг. Гадаад хэрэг, гадаад худалдаа, үндэстний дахин нэгдэх, үндэсний батлан хамгаалах, ахмадын асуудал болон хүний аюулгүй байдлын асуудлаарх судалгааг хариуцан ажиллана.

4. Төрийн захиргаа, аюулгүй байдлын баг. Төрийн захиргаа, орон нутгийн өөрийн удирдлага, орон нутгийн санхүү/татвар/, цагдаа, гал түймэртэй тэмцэх, гамшгийн удирдлага, сонирхлын бүлгийн асуудлаарх судалгааг хариуцан ажиллана.

Эдийн засаг, аж үйлдвэрийн судалгааны офис.

1. Төрийн санхүү, эдийн засгийн баг. Төрийн санхүү, төсөв, үндэсний татвар, эдийн засгийн бодлого, төрийн худалдан авалт, статистикийн асуудлаарх судалгааг хариуцан ажиллана.
2. Санхүү, валютын харилцааны баг. Банк, даатгал, санхүүгийн хөрөнгө оруулалт, санхүүгийн хоршилт, гадаад санхүү, гадаад валютын харилцааны асуудлаарх судалгааг хариуцан ажиллана.
3. Аж үйлдвэр, байгалийн нөөцийн баг. Аж үйлдвэр, үйлдвэржүүлэх бодлого, жижиг дунд бизнес, хөдөө аж ахуй, ой мод, загас агнуур, хүнс, худалдаа, оюуны өмч, эрчим хүч, байгалийн баялгийн асуудлаарх судалгааг хариуцан ажиллана.
4. Газар, тээвэр, далайн асуудлын баг. Үндэсний газрын хөгжил, хот төлөвлөлт, газар нутаг, орон сууцжуулалт, барилгажуулалт, усны нөөц, тээвэр, төмөр зам, агаарын тээвэр, далай тэнгисийн асуудлаарх судалгааг хариуцан ажиллана.

Нийгэм, соёлын судалгааны офис.

1. Боловсрол, шинжлэх ухааны баг. Боловсрол, хүний нөөцийн хөгжил, шинжлэх ухаан, технологийн асуудлаарх судалгааг хариуцан ажиллана.
2. Соёл, мэдээлэл, харилцаа холбооны баг. Соёл, спорт, аялал жуулчлал, олон нийтийн мэдээллийн хэрэгсэл, харилцаа холбооны сүлжээ, мэдээллийн хэрэгсэл, интернэт, мэдээллийн аюулгүй байдлын талаарх судалгааг хариуцан ажиллана.
3. Эрүүл мэнд, гэр бүл, нийгмийн халамж, жендерийн баг. Эрүүл мэндийн үйлчилгээ, эмнэлгийн тусламж, нийгмийн халамж, нийгмийн даатгал, гэр бүл, хүйсийн тэгш байдлын асуудлаарх судалгааг хариуцан ажиллана.
4. Хүрээлэн байгаа орчин, хөдөлмөрийн асуудлын баг. Хүрээлэн байгаа орчин, цаг уурын өөрчлөлт, хөдөлмөрийн зах зээл, хөдөлмөр эрхлэлтийн асуудлаарх судалгааг хариуцан ажиллана.

